

Collita	<p>El fet de collir un producte agrícola; conjunt dels productes collits.</p> <p>ETIM.: Del llatí <i>collecta</i>, deriv. de <i>colligere</i> “aplegar”.</p>
Comarca	<p>Territori format per diversos municipis que constitueix una unitat geogràfica, econòmica o política.</p> <p>ETIM.: deriv. del llatí <i>marca</i> “fita”.</p>
Començadora	<p>Dona que inicia un ball.</p> <p>La definició ha sigut possible gràcies a la informació facilitada per Conxita Frasnó Pessarrodona en Facebook (el 14 d’abril del 2017).</p> <p>ETIM.: deriv. de <i>començar</i>, del llatí <i>cominitiare</i> “començar”, compost llatí format per <i>cum</i> “amb” i <i>mensa</i>, <i>-ae</i> “taula”.</p>
Confraria	<p>Associació de persones generalment laiques però amb un patronatge religiós.</p> <p>ETIM.: del llatí mèdic <i>confratria</i> mat. sign., compost llatí format per <i>cum</i> ‘amb’ i <i>fratria</i> ‘grup polític entre els grecs’, del grec <i>phratria</i> mat. sign.</p> <p>CULT. POP.: En l’article <i>Antecedents de la Plaça dels Sants Abdó i Senén</i>, de Miquel Rustullet Noguer, qui me n’envià una còpia, d’eixa publicació, del 2012, en la <i>Revista de Banyoles</i>, exposa unes paraules que semblen molt adients per a una definició de confraria, fins i tot, afegint-hi el sentit històric: <i>“La confària (sic) de sant Abdó i Senén, coneguda popularment com la del ‘Terme’, (...) és la que aplega totes les cases del Terme de Banyoles, les famílies que antigament eren fonamentalment pageses i que vivien fora muralla. A banda de l’organització anual dels actes religiosos i els més lúdics, han vetllat per altres símbols que configuren la personalitat del seu tarannà històric”</i> (p. 18)</p> <p>Més avant afegir que <i>“la desamortització de l’any 1835 (...) va desposseir a les confraries de les seves possessions”</i> i que hi ha algunes persones de les confraries, <i>pabordesses</i> (és a dir, clavariesses), que <i>“rememoren (...) quan anaven a buscar les flors per confeccionar els pomells pel ball, on els nois el compraven i el regalaven a la seva parella”</i> (p. 19).</p>
Coques	<p>En el Terme, una de les dues parts en què es sol dividir la ciutat catalana de Banyoles (el Pla de l’Estany), les coques que entren en l’església durant l’ofici religiós del dia en què es celebra la</p>

	<p> festa dels Sants Abdó i Senent, en paraules de Miquel Rustullet (per mitjà d'un correu electrònic del 1r d'octubre del 2018), "<i>seran les que a la sortida de la missa es subhastaran per recollir alguns diners per sufragar part de la festa</i>".</p>
Coqueta, la	<p>CULT. POP.: En la Sorollera (població aragonesa del Matarranya), pastís de pa fenyut cada any en un mas diferent amb la farina que aportaven la resta de masos. Informació treu l'entrada <i>Romería al Santet</i>, de la web <i>La Cerollera</i>.</p>
Corona	<p>Ornament en forma de cercle que es ceneix en el cap, fet de flors, de fullatge, de metall. Sobirania, poder, reial o imperial; regne, monarquia. Per la forma, circular, està relacionada amb la dona, com altres detalls d'origen matriarcal.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>corona</i> mat. sign., del grec <i>koro'ne</i> mat. sign.</p>
Correguda	<p>Acció de córrer, les persones o els animals.</p> <p>ETIM.: del verb <i>córrer</i>, del llatí <i>currere</i> mat. sign.</p>
Correguda de bous	<p>Espectacle que té lloc en una plaça redona en què una persona (quasi sempre, un home), amb l'habilitat i amb actes de sacrifici i, finalment, amb una espasa, mata un bou.</p> <p>CULT. POP.: Durant la recerca hem pogut trobar com, fins i tot, aquest espectacle procedent del Regne de Castella, prenia part en la festa dels Sants de la Pedra, concretament, en Calasparra, població murciana on els sants Abdó i Senent tenen molta tradició. Així, en l'article <i>San Abdón y San Senén. Historia y tradición en Calasparra</i>, de Francisco Casinello Martínez, podem llegir que "<i>los días que se celebraba corrida [de toros] la gente acudía multitudinariamente, ya que ésta, por tradición secular era el centro de la fiesta de los Santos</i>". Es tracta d'un acte que només ha aparegut durant l'estudi, vinculada a Calasparra. Informació treu del llibre <i>Los patronazgos en la Región de Murcia</i>, obra sobre el <i>VII Congreso de Cronistas Oficiales de la Región de Murcia</i>, editat per l'<i>Asociación de Cronistas Oficiales de Murcia</i>, en el 2013.</p>
Creu de terme	<p>Monument en forma de creu que serveix per a indicar el lloc on fineix el terme d'una vila o ciutat.</p> <p>CULT. POP.: També rep, per exemple, el nom de <i>peiró</i> i de <i>pedró</i>.</p>
Cristià, -ana	<p>Persona que professa la religió de Jesús de Natzaret. Que pertany o referent al cristianisme.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>Christus</i> "Crist, l'Ungit", del grec <i>Khristós</i>, mat. sign.</p>
Cristianisme	<p>Religió monoteista basada en els ensenyaments de Jesús de Natzaret i dels seus seguidors. Conjunt de comunitats religioses que fonamenten la seua forma de veure el món a partir dels ensenyaments de Jesús de Natzaret i de la interpretació que en fan.</p>
Cronista	<p>Persona que narra uns fets, especialment històrics.</p>

	ETIM.: deriv. del grec <i>kronos</i> “temps”.
Cucanyes	Joc d'esplai, prou sovint relacionat amb la festa del dia de Pasqua, amb la Pasqua o, per exemple, amb comunions, en què es fiquen objectes en un perol de fang i una persona (normalment un xiquet o una xiqueta), amb un mocador en els ulls, ha d'intentar trencar-lo mentres una persona adulta (o més) juga estirant una corda lligada a un arbre, a un pal... que el sosté juntament amb la força que exerceix qui mou la corda fins que qui porta els ulls tapats el parteix i cauen els objectes. Aleshores, les persones que estan presents en el lloc, com també qui l'ha trencat, intenten agafar lo que hi ha en l'olla. ETIM.: de l'italià <i>cuccagna</i> mat. sign.
Culte	Conjunt de manifestacions per les quals una persona expressa la seua religió. Honor que una persona tributa a lo que considera sagrat. Conjunt de les cerimònies d'una religió. ETIM.: del llatí <i>cultu</i> “devoció; acte religiós”, deriv. del llatí <i>colere</i> “honorar”. L'adjectiu <i>culte</i> , relacionat amb <i>cultura</i> , també té el mateix origen i, inicialment, significava “conrear”.
Cultural	Relatiu al culte.
Cultural	Relatiu a la cultura. ETIM.: deriv. de <i>cultura</i> , del llatí <i>cultura</i> , a partir de la forma <i>cultus</i> , procedent de <i>colere</i> “cultivar, retre culte”.
Dansada (“dansâ”)	Ballada. Ball popular del País Valencià. ETIM.: deriv. de dansar, que prové del francès antic <i>dancier</i> mat. sign., d'origen incert, potser del franc dintjan “moure's d'ací d'allà”.
Dansant	Persona que dansa.
Deci	Emperador romà durant el període 249-251. Va traure un edicte pel qual s'obligava a demostrar culte als antics déus, motiu que generà la persecució dels cristians.
Degolla	Acte de tallar el coll. ETIM.: deriv. de degollar, el qual procedeix del llatí <i>decollare</i> , a partir del llatí <i>collum</i> , -i “coll”.
Demèter	Deessa grega de la terra conreada, dels cereals i dels fruits. És filla de Cronos i de Rea i mare de Persèfone. Els seus atributs són l'espiga de forment i la torxa. ETIM.: D'acord amb Pere Riutort Mestre, mestre de grec, “és una transformació de ‘Ge-meter’, ‘la Terra Mare’ (15 d'octubre del 2017) i, partint de la informació en anglés, en el Wiktionary (19 de setembre del 2018), prové del grec antic <i>Demeter</i> , deriv. de <i>ge</i> “terra” i <i>meter</i> “mare” (https://en.wiktionary.org/wiki/Demeter).
Diòcesi	Territori sota la jurisdicció d'un bisbe o arquebisbe. Circumscripció eclesiàstica. ETIM.: del llatí <i>diòcesis</i> , deriv. del grec <i>diokein</i> “administrar”.
Diòscurs	Nom que reben els dos fills bessons de Zeus i de Leda: Càstor i

	<p>Pòl·lux. CULT. POP.: Se'ls representa com a germans bessons, que sempre van junts. ETIM.: Del grec <i>Dióskuroi</i> “fills de Zeus”.</p>
Disfressa	<p>Vestit no habitual que es posa una persona per a aparenyar ser-ne una altra o per a no ser reconeguda.</p> <p>ETIM.: deriv. de <i>disfressar</i>, d'origen incert, possiblement relacionat amb <i>fressar</i> “deixar un rastre”, potser amb negació d'aquesta idea “no deixar rastre, no poder ser reconegut”.</p>
Dolçaina	<p>Instrument musical de vent, semblant a una xeremia, però més curt i de to més alt. En el País Valencià, on és molt popular i també s'empra el terme <i>donçaina</i>, s'aplica a designar el conjunt de xeremies i tabalet amb què s'amenitzen moltes festes populars.</p> <p>ETIM.: del francès antic <i>doussaine</i>, nom d'instrument musical.</p>
Dolçainer	<p>Músic que toca la dolçaina, un instrument musical molt popular en el País Valencià durant les festes patronals i en altres festes de l'any relacionades amb la cultura valenciana.</p>
Dolçainer, -a	<p>Home que toca la dolçaina, moltes vegades acompanyat de qui toca el tabalet.</p>
Dona	<p>Persona adulta de sexe femení; muller.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>domina, -ae</i> “senyora”.</p>
Encantament de coques	<p>Es tracta d'una part de la festa dels Sants de la Pedra, en el Terme, la part, històricament, pagesa de la ciutat de Banyoles.</p> <p>En paraules de Miquel Rustullet Noguer, tretes d'un correu del 18 de novembre del 2017, “<i>Aquest és un costum força generalitzat a la nostra comarca [el Pla de l'Estany]. Es tracta que, generalment, els veïns aporten coques perquè puguin ser subhastades i recollir diners per cobrir les despeses de la festa. En d'altres indrets, com a l'ermita de Sant Sebastià de Serinyà, hi subhasten animals vius, conills, pollastres... Bé, en el cas de la Festa del Terme [de Banyoles, que té lloc el dia que es celebra la festivitat dels sants Abdó i Senent,] es fa en coques de pa o coques dolces de pa. Un dels pabordes, dret i en veu alta, comença ensenyant la coca i diu ‘Què li darem?’ i de manera àgil fins que s'aconsegueix un bon preu per adjudicar-la, 5, 10 o 15 EUR, actualment.</i></p> <p><i>De fet, la paraula ‘encant’ en el Diccionari Català-Valencià-Balear ja ho defineix com ‘venda en què es cedeix la mercaderia al més dient’.</i></p>
Encomanar	<p>Confiar en algú (o en alguna persona) de fer res, de tenir cura d'algú o d'alguna cosa. Posar-se sota l'empara d'algú. Contagiar. Encarregar.</p> <p>ETIM.: deriv. de <i>comanar</i>, del llatí <i>commandare</i> “encomanar”.</p>
Encomanar-se a un sant	<p>Adoptar un sant com a protector d'una persona o d'un col·lectiu, posar-se'n sota l'empara.</p>
Encontre	<p>Acte de coincidir, el reliquiari i el bust dels Sants de la Pedra que ix d'Arles, amb la Rodella, rotllo de cera de la parròquia</p>

	veïna de Montboló, des de 1465, amb motiu de la festa dels Sants de la Pedra.
Entrada de la murta	<p>En alguns pobles valencians i, sobretot, en les processons de València (Corpus Christi i Mare de Déu dels Desemparats, des de 1904), seguici de carros guarnits de flors i garlandes des dels quals es llança rames de murta pel carrer, davant d'una comitiva religiosa o profana.</p> <p>Sovint van comparses musicals. El costum inspirà una composició musical popular de Salvador Giner Vidal (1832-1911, compositor i músic valencià) que diu així: “<i>L’entrà de la murta és / un carro ple de flocs / un llaurador cantant / i un atre tirant flors</i>”. En l’article <i>Salvador Giner i Vidal</i>, dins de la web <i>Societat Coral El Micalet</i>, hi ha que el compositor valencià Salvador Giner solia anar a Massarrojos, “<i>on passava llargues temporades i on trobava la màxima inspiració com ‘L’Entrà de la Murta’, de la festa dels Sants de la Pedra i una desfilada de carros adornats amb murta seguits per la banda de música tocant pas dobles (sic)</i>”.</p> <p>Abans i, fins a fa poc, quan es va declarar la murta com a espècie protegida, es llançava murta. Segons el Diccionari Català-Valencià-Balear, en l’entrada <i>murta</i>, “<i>en els pobles valencians enramen de murta els carrers durant les festes i la vesprada de llur vigília van a collir-ne a les muntanyes els fadrins amb els carros enflocats, i en tornar al poble entren tots els carros plegats precedits de la música</i>”.</p> <p>En fotos de fa pocs anys, on abans hi hauria carros, podem veure, per exemple, tractors.</p> <p>Per a la definició d’<i>entrada de la murta</i>, també he recorregut a la <i>Gran Enciclopèdia Catalana</i>, on es pot llegir mitjançant una entrada així.</p> <p>Finalment, direm que la murta (també escrita <i>murtra</i>, en altres zones de l’àmbit lingüístic) és una planta mediterrània aromàtica, amb fulles verdes i flors blanques. El seu nom prové del grec <i>myrtos</i> “perfum”.</p>
Epidèmia	Malaltia que, en un mateix lloc, atacà un gran nombre de persones a la vegada.
Ermita	<p>Capella aïllada, situada en un despoblat. Edifici religiós dedicat a un sant patró i que es troba allunyat de l’església principal.</p> <p>CULT. POP.: La segona definició és la que hi ha en el <i>Diccionari benisser</i>, de Joan Josep Cardona Ivars (de Benissa, la Marina Alta), editat per l’Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert, en el 2011.</p> <p>Agraesc la generositat de Vicent Gomis Lozano, qui m’envià un correu electrònic amb aquesta informació.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>eremita</i>, amb pas del significat de “<i>ermità</i>” al de “<i>residència de l’ermità</i>”.</p>
Església	Temple cristià. Congregació dels fidels que segueixen la religió de Jesús de Natzaret. El conjunt de tots els ministres d’una

	<p>Església, el seu govern.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>ecclesia</i>, -ae “assemblea, temple”, deriv. del grec <i>ekklesia</i> “assemblea”. Afegirem que <i>congregació</i> està format per <i>cum</i> “amb” i <i>grex</i>, <i>gregis</i> “ramat, colla” i fa al·lusió a un aplec en assemblea.</p>
Espiga	<p>Part que termina la tija d’un cereal i que està formada pels grans col·locats entorn seu.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>spica</i> mat. sign.</p>
Estiu	<p>Estació calorosa de l’any, entre la primavera i la tardor o primavera d’hivern.</p> <p>CULT. POP.: “<i>En estiu, tot lo món viu</i>” (refrany valencià). ETIM.: del llatí <i>aestivum</i> (<i>tempus</i>) “temps estiuenc”, deriv. llatí d’<i>aetastis</i>, -atis “estiu”.</p>
Estivada (o estiuada)	<p>Temporada d’estiu. Porció de terra destinada a sembrar-hi plantes d’estiu.</p>
Fer llum als sants	<p>Posar espelmes o ciris encesos per a venerar els sants.</p> <p>Informació facilitada pel Mn. Josep Ma. Viñolas Esteva, per correu electrònic, el 7 d’octubre del 2018. L’expressió apareix en l’entrada <i>Goigs a sants Abdó i Senén. Santa Pau (Garrotxa, Girona)</i>, del blog <i>Goigs i devocions populars</i>, de Mn. Josep M. Viñolas, on, després de la primera foto amb goigs, hi ha la part de darrere, encapçalada pel títol <i>SANT NIN I SANT NON</i>, banda dels goigs de Sant Pau on figura l’expressió. Una espelma és una candela.</p>
Festa	<p>Celebració; dia no faener. Dia que l’Església celebra amb major solemnitat que altres manant d’oir missa en record d’un esdeveniment o d’algun membre del santoral.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>festus</i> mat. sign., pròpiament plural de <i>festum</i> “festiu”.</p> <p>CULT. POP.: En l’article <i>Antecedents de la Plaça dels Sants Abdó i Senén</i>, de Miquel Rustullet i publicat en <i>Revista de Banyoles</i> en el 2012, llegim que, en Banyoles (el Pla de l’Estany), es celebra la festa del Terme, en un aplec festiu, i conserva trets feudals: “<i>el camp on s’hi realitzava l’aplec anual depenia, d’alguna manera, de la bona voluntat del propietari pel respecte del dret històric. La tradició parlava que cada any, pel 30 de juliol –la data dels sants [Abdó i Senén]- s’havia de destinar un tros del terreny per la celebració de l’aplec. (...) hem localitzar en l’antic llibre de finques rústiques de Banyoles, datat l’any 1882 (Arxiu Històric de la Generalitat, Girona), una nota relacionada sobre aquesta finca denominada ‘lo camp de la dispensa’. Això ens fa pensar que potser aquest terreny estava lliure o dispensat del pagament d’algun delme amb la condició que s’hi pogués celebrar l’esmentat aplec. (...) el cert és que, almenys verbalment, existia una servitud sobre la finca ‘La Coromina de Canaleta’ mitjançant la qual un tros havia d’estar lliure per fer-hi l’audició de sardanes</i>” (p. 18)</p>

	<p>Més avant escriu que <i>“Com era habitual un cop s’havia realitzat la sega el camp es deixava sense sembrar fins que hagués passat la data de l’aplec”</i> (p. 19). En la mateixa pàgina, afig que, el segle passat, hi hagué un problema relacionat amb aquest aplec, fins al punt que <i>“El camp de Canaleta estava envoltat de nombroses persones (algú apunta la xifra d’un centenar) que, fos com fos, volien mantenir la festa del Terme, era la seva tradició. El governador, però, va voler escoltar la dissidència de les dues parts, d’una banda els pabordes i les autoritats locals, que defensaven el dret d’ocupar el camp per ballar-hi i de l’altra, del propietari, que opinava que anys immediats hi havia hagut poca gent i, per tant, no tenia gaire sentit continuar amb aquest antic costum. Finalment la màxima autoritat governativa, (...) es va pronunciar i ho féu [sic] amb aquesta frase explícita ‘pues que se baile’. (...) Els músics, (...) només van poder interpretar una sardana, perquè després d’haver arrencat el blat de moro, el terreny fou totalment impracticable. No obstant això, un any més, la tradició s’havia complert”</i>.</p> <p>Finalment, i seguint aquest cas, aplicable a altres semblants, remata l’article dient que <i>“D’ençà l’any 1973, amb l’acord municipal i la posterior ordenació de la plaça dels Sants Abdó i Senén, (...) el dret de poder-hi ballar està garantit”</i> (p. 19).</p>
Festa d’acció de gràcies	<p>Festa d’agraïment als Sants de la Pedra, per les collites arreplegades.</p> <p>CULT. POP.: Aquesta mena d’agraïment és anterior al cristianisme i, a més, no sols és típic de Carpesa (u dels històrics pobles que s’annexionaren a la Ciutat de València en durant els segles XIX i XX), on es coneix com <i>Festa d’Acció de Gràcies</i>, sinó de moltes poblacions de tot l’àmbit lingüístic. En el cas de Carpesa, s’hi celebra des de l’any 1730.</p> <p>Sobre el paganisme d’aquesta celebració, Oronzo Giodano, en una obra traduïda al castellà com <i>Religiosidad popular en la Alta Edad Media</i>, escriu sobre les fires d’estiu (relacionades amb les collites de cereals), sobre les de setembre (posteriors a la verema) i, un poc després, afig que <i>“hi havia alegria estacional i, ahora, acció de gràcies per tal d’atraure sobre els fruits de la terra les benediccions del cel. Tot el món camperol estava directament interessat i implicat en aquest tipus de ritus propiciatoris”</i>..</p>
Festa de la vinguda	<p>Festa en què es commemora en Arles, el 24 d’octubre, l’arribada a Arles de les relíquies dels Sants de la Pedra.</p> <p>Informació treta d’una publicació del 2003, realitzada pel <i>Grup d’Estudis Cubellencs ‘Amics del Castell’</i>.</p>
Festa del Terme	<p>Es tracta, com m’indicà Miquel Rustullet Noguer, en un correu electrònic del 18 de novembre del 2017, d’una festa que té lloc en la banda, històricament, pagesa, de la ciutat de Banyoles, amb motiu de la celebració de la festivitat dels sants Abdó i Senent: <i>“A Banyoles celebrem la Festa del Terme, en referència a les cases de pagès que històricament quedaven fora de la vila. Pròpiament, eren la gent del terme. Cada any, el darrer cap de setmana de juliol és quan se celebra aquesta</i></p>

	<i> festa en honor als dos sants ”.</i>
Fira	Exposició de caràcter comercial, congregació de venedors amb la seua mercaderia i de venedors. ETIM.: “dia festiu” (llatí)
Flabiol	Flauta rústica de sons molt aguts.
Forment	Blat. Es considera el blat candial, és a dir, el de major qualitat. ETIM.: del llatí <i>fromentu</i> “blat”, a partir del llatí <i>frumentum</i> , -i mat. sign.
Formentets (o jardinetes)	<p>Cossiols menuts que, sembrats amb ordi i cultivats a la foscor, antigament eren a casa dels familiars dels xiquets que després els durien a l’ofrena a cada u dels déus. Hi ha molta tradició en la cultura mediterrània. Fins i tot, en paraules de Teodoro Crespo Mas, autor de l’article <i>Els “Jardinets” de Benissa. Nous exemples de “Jardins d’Adonis” fossilitzats en la cultura popular contemporània</i>, publicat en “<i>Revista Valenciana d’Etnologia</i>” (no. 8, 2016, editada pel Museu Valencià d’Etnologia), era “<i>una ofrena als sants, que tenia lloc antigament durant aquelles celebracions (...) dedicades als Sants de la Pedra</i>” (p. 153). L’autor parla de la partida dels Lleus, de Benissa. No obstant això, en un correu electrònic del 23 de setembre del 2018, en què Teo Crespo em responia algunes preguntes, hi matisava que “<i>els jardinetes de les festes de la partida benissera dels Lleus, que efectivament es feien a les festes dels Sants de la Pedra, fa ja dècades que no es fan. (...) Malauradament és una tradició que ha anat perdent-se en molts llocs i ràpidament. Ara a Benissa només es conserva a les festes de Sant Jaume, a la partida de Benimarcó</i>”.</p> <p>Els formentets (o jardinetes) són populars en Bétera (el Camp de Túria).</p> <p>A tot això, hi adduïrem que, Teo Crespo, en un correu electrònic que m’envià el 23 de setembre del 2018, hi comenta que “<i>ara a Bétera unes quantes publicacions sobre el tema dels formentets gràcies al treball de Ramon Asensi. (...) Allí els formentets es van perdre durant molts anys, però amb la reviscolada de la festa de les alfàbegues els hi han recuperat</i>”.</p> <p>Sobre si aquesta tradició pogués ser més tradicional de la cultura catalana (matriarcalista), que de la castellana (patriarcal), hi deia que “<i>la tradició la tinc més documentada al País Valencià o Catalunya, això és cert, però estic convençut que és perquè no s’ha estudiat (o jo no conec millor) altres zones d’interior de la península. (...) en qualsevol cas, (...) és una tradició que està ben present en les zones castellanoparlants valencianes, tant d’interior com del sud, així com Aragó i a diversos pobles murcians</i>”.</p> <p>Finalment, a una tercera pregunta, sobre si ja es feien abans de l’entrada del cristianisme, en l’Imperi Romà, com a cultura tolerada i, després, en temps de l’emperador Teodosi, com a religió oficial, hi cometava que “<i>Sobre l’origen dels jardinetes o formentets, no hi ha dubte: són un derelictes de l’antics rituals que es feien en el si del culte al déu Adonis. Quan va arribar la</i></p>

	<p><i>nova religió, aquesta pràctica es va integrar, "tolerar", en el si del cristianisme, perquè quadrava bé amb les necessitats del culte a Jesús".</i></p> <p>Agraesc la seua col·laboració, després d'haver llegit aquest article.</p>
Fotre	<p>Fer malbé, destrossar.</p> <p>CULT. POP.: En el cas dels Sants de la Pedra, apareix en diferents dites populars valencianes, com podem veure en l'apartat de dites inclòs en l'estudi.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>futere</i> "copular", a partir del llatí <i>futuere</i> mat. sign.</p>
Fruita	<p>Part de la planta o de l'arbre, que reemplaça la flor i les llavors, i que és comestible.</p> <p>ETIM.: del llatí <i>fructa</i> "fruits", amb valor col·lectiu.</p>